

Авторка статті:

Оксана ПЕРЕПЕЛИЦІНА,

здобувачка

ОП Соціальна робота. Соціальна педагогіка

Наукова керівниця:

Надія ПАВЛИК,

докторка педагогічних наук, доцентка,

професорка кафедри соціальних технологій

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДОШКІЛЬНИКІВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Проблема формування соціального досвіду дошкільників є актуальною як для науковців (передусім, психологів і педагогів), так і практиків (батьків і вихователів закладів дошкільної освіти). Оскільки дошкільна освіта є першою ланкою у неперервній системі освіти України, то від того, який початковий досвід набуде малюк, значною мірою залежатимуть якість та динаміка його особистісного розвитку, характеристики життєвих установок і світорозуміння у дорослому віці. Зазначене визначає актуальність дослідження проблеми розвитку соціального досвіду особистості вже з дошкільного віку.

Складність розв'язання означеної проблеми посилюється протиріччями: між об'єктивною необхідністю процесу формування соціального досвіду дитини та не розробленістю сучасних методик, які б враховували особливості розвитку дітей з невпевненою соціальною поведінкою; між процесами саморозвитку та системою традиційного виховання з авторитарними методами впливу на дітей.

На сьогоднішній день в психології та педагогіці все більше уваги приділяється поняттю соціального досвіду. Визнається, що навички соціально впевненої поведінки та спілкування впливають на ефективність навчання, а також є настільки ж значущими, як і професійна підготовка особистості в цілому. Але, тим не менш, до цих пір залишаються недостатньо розкритими особливості змісту, структури, умов формування цієї якості особистості.

У загальному розумінні, соціальний досвід – це результат пізнавальної і практичної діяльності особистості, що виражається в синтезі знань про соціальну дійсність, побудованих на досвіді виконання діяльності та емоційної взаємодії. У вузькому значенні соціальний досвід корелює з гармонійною взаємодією дитини із соціумом на усіх рівнях (розуміння себе, розуміння інших, взаємодія у групах, громадах, тощо).

У нашому дослідженні ми будемо спиратися на особистісно орієнтований підхід у організації соціально-виховної діяльності у закладах дошкільної освіти. Відповідно, соціальний досвід розглядатиметься нами як змістовий показник емоційного, морального, вольового розвитку особистості, що регулює поведінку дитини.

У літературі брак соціального досвіду на рівні зовнішніх поведінкових проявів описується як некоммунікбельність, сором'язливість, гіпоактивність дитини. Важливу роль у формуванні соціального досвіду відіграє соціальне середовище, включення дитини в нього та взаємодія з ним. Однак мало уваги приділяється організації цього середовища та забезпеченню оволодіння дитиною соціальним досвідом. Спосіб взаємодії особистості з іншими, надбання нею соціального досвіду виявляється в такій складовій образу – Я як соціальна впевненість.

Метою дослідження визначаємо емпіричне вивчення стану соціального досвіду дошкільників через аналіз сформованості основних характеристик – ставлення дитини до однолітків (Анкета для батьків і вихователів «Ставлення дитини до однолітків»),

адаптованість до дошкільного закладу освіти (Тест на перевірку психологічної комфортності перебування дітей в групі дитячого садку «Я в дитячому садку»).

Експериментальною базою дослідження стане Житомирський дошкільний навчальний заклад №51.

Об'єкт дослідження: процес формування соціального досвіду у дошкільному віці.

Предмет дослідження: методи формування у дітей дошкільного віку соціального досвіду в умовах закладу дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати наукову і методичну літературу з проблеми формування соціального досвіду дітей дошкільного віку.
2. Емпірично дослідити основні характеристики формування соціального досвіду дошкільників в практиці роботи закладу дошкільної освіти.
3. Визначити ефективні методи розвитку соціального досвіду у дітей дошкільного віку.

Методи дослідження: теоретичні (аналіз літератури, аналіз навчально-методичної документації, систематизація, синтез, класифікація), емпіричні (спостереження, бесіда, ігрова ситуація, проєктивні методики, анкетування, ситуація вибору поведінки).

Таким чином, нами обґрунтовано науковий апарат проблеми формування соціального досвіду дошкільнят, який дозволяє реалізувати теоретичний аналіз й емпіричне дослідження основних характеристик формування соціального досвіду у закладах дошкільної освіти.

Використана література

1. Бєленька Г. В. *Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання*. Київ: «Світич», 2006. 88 с.
2. Богуш А. М., Варениця Л. О. *Діти і соціум : особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку*. Луганськ : «Альма-матер», 2006. 126 с.
3. *Дитина в дошкільні роки: програма та методичні рекомендації для вихователів* / За ред. К. Л. Крутій. Запоріжжя: ЛТД, 2000. 268 с.
4. Кузьменко В. У. Соціальна компетентність дошкільнят: особливості, показники та шляхи розвитку. *Дошкільне виховання*. 2001. № 9. С. 11.
5. Особистість дошкільника: надії та перспективи розвитку / За ред. Т.О. Піроженко. Київ: Копіювальний салон "SIGNATURE", 2002. 50 с.